

'alā, pl. alāt: «instrumentum» *RMa* 435.3f.; «instrumento con que obran: éle, pl. élét» *Palc* 284a10. D'altra banda el vg. hispànic accentuava la *a* final dels bisíl·labs, i igualava molt o del tot les sonores finals (com *d*) a les sordes. Doncs dues lleus variants etimològiques: *ʿuddāt pl. analògic, o *ʿuddād* plural conegut, amb fonetisme vulgar.

Audí, illa de l'Ebre davant de Bitem (*Gr. Enc. Cat.*); com a cogn. és peculiar de la zona Tort.-B. Ebre; només a Tort. el troba el *DAG*, però sé que era c. l'a. 1900 el nom d'una persona de la Cúria tortosina (*BDLC* I, 54) i *AlcM* el registra en vuit pobles d'aquesta comarca (descartem, doncs, l'it. *Aldino* d'on el vol fer venir).

Pogué ser primer algun NL, dels sectors de les muntanyes dels Ports (tan revestides de boscos): suposant que l'ar. *ʿūd* 'fusta' tingués allí un pl. vg. *ʿūdīn, (encara que l'únic plural que m'és conegut siguin els fractes *ʿiryād* o *ʿaʿwād*, i més tard predominaren *ḥaṭa-ba* i *ḥaṣaba* com a noms de la fusta en hisp-àrab).

Més val no fer suposicions: el més probable és admetre que, encara que *Audí* contingui realment l'àrab *ʿūd* 'fusta' o 'bosc de fusta', fou en un compost *ʿūd-ād-dīn* 'les fustes de santedat', 'els boscos sancionats, venerables', compost format com *Salāddīn*, *Alāddīn*, *Sāms-ād-dīn* etc.; llavors *Audedīn es contraïa quasi necessàriament en *Au(d)īn*: digueu-li haplogia, digueu síncope catalana, quasi tant se val.

Audinac, com que només en tinc notícia segura com a cogn. d'Eivissa (*BDLC* XII, 58: vagament Bna. en *AlcM* i amb una impossible etimologia), per si ve d'un NL insular, es pot suggerir que provinguí d'ar. *al-ʿūd en-nāqī* 'la fusta pura, de bona qualitat' (*naqī* «mundus» i «mundare» *RMa* 485.4, 485.2).

Aufabi, V. *Alfàbia*

Aufares, platja de *n ufāres* (N'Aufares) a la costa del cap de Creus (XLVII, costa, 118), V. *Fares*.

Aufera, barranc de *l'aufera*, vall de Boí (te. d'Irgo (XIII, 189). Potser d'un NP germ. ALF-HARI (és molt fecund ALF- en NPP germ.: uns 80 en Först., i més encara els en -HARI, Först. 769). Però potser més aviat és variant retrògrada d'*oferena*, que a totes les muntanyes del Princ. designà no sols el pa que repartien als pobres en ofrena religiosa, sinó també l'indret on es pujava en professó a «maleir la cuca» i repartir pa als pobres [*alharena*, ross., 1398], *ḥarénə* la processó o l'ermita, *DECat* VI, 777b47, 778a9, i var. *oferina* (*BDC* XVI, 38).

L'Auferí, gran barranc del Montsant (Margalef, XII, 21.19), V. *Alforí* *Aufés*, V. *Alfés*

AUFINAC, l' o Alf-

Nom de diversos barrancs a les terres nostres de Migjorn. Racó i bassa de *l'aufinák*, anant de Mont-roig al Pratdip: a 1h. de Mont-roig i 1h45 del Pratdip «hom s'aboca al barranc de ~, que cal travessar» (Iglé-

sies-Sant., *Guia* II, 157). De l'ar. *ḥendāq* pron. vg. de l'ar. *ḥandaq* 'barranc'. Encara que més tard predominà la pron. clàssica *ḥāndaq* —d'on el comú *Alfàndac* (p. ex. *Alfàndec* de Marinyén, nom antic de la gran vall val. de Valldigna)— en alguns arabismes de primera hora trobem una pron. *ḥendāq*, amb evolució cat. del grup -ND- en la manera de la nostra fon. hist. romànica: -ND- > *n*, com *FUNDA* > *fona*, *UNDATA* > *onada*.

El cas es repeteix en *L'Alfinac*, partida de Puçol (var. *Alfinat*, només el primer cop que ho digué l'inf.) (xxx, 45); *Alfinacs* a Almenara, Val. (xxx, 6.25). *Alfanec* en docs. de Poblet, a. 1175 (*Cart.* de Poblet, 121, 199). En els arabismes, aquest tractament *nd* > *n* és excepcional, propi només d'algun mot àrab que molt aviat es féu usual entre nosaltres (un ex. d'*alfónaga* 'alfóndec' = cast. *albóndiga* en un doc. de Balaguer, a. 1098) (Sanahuja, *La Ci. de Balaguer*, p. 65). Ja vaig parlar d'aquest arabisme i de la seva evolució catalana en el *DECat* s. v. *fendi* i *racó*.

Auflàbia, V. *Alfàbia*

-*AUFÜS*, *Bini-*, en el te. d'Alaior (XLIV, 45.9). Sembla alteració del nom àr. *Nāffūs*, -*ūsa*, usual a Egipte com a NP (Littmann, *Ägypt.* PNN, 88b9); però també a Algèria (*GGAlg.* 202) i al Marroc: recordem la serralada del *Djebel-Neffūs* endins del Marroc. Potser aquesta *ff* doble fou imitada imperfectament com *lf*, i hi hagué un fenomen haplògic en el *Beni-Ne-* > *Binia-*. O bé més aviat hi hagué alteració de *Nafūs* per contaminació del NP *N'Anfós/N'Alfons*.

No sé si és nom verament aràbic, i no més aviat camítico-bereber: en tot cas sembla que s'hagi de separar de l'arrel àr. genuïna *nfs*, que ha donat l'adj. *nāfīs* 'preciós' (per més que el NP f. *Nefisa* s'usa també a Algèria i a Egipte); car Littmann el declara hipocorístic en -*ūs*, -*ūsa*.

Auir (Carlet), V. *Anauir* (xxx, 178.5)

AÜIRA

Antic mas muntanyenc, i parr. de St. Pere d'*Aüira*, en el Ripollès, te. de Campdevàrol. Situats dalt de la carena que separa aigües del Freser i la Riera de Grats (riu Merdàs, afl. dr. del Freser), entre Campdevàrol i la collada de Grats.

PRON. MOD. El 1932 sentia jo allí *əuïrə* (al lloc mateix): en caminades i enq. posteriors (1935, 1954) a Mogrony, Gombren, Campelles etc., pertot -*üi*- explicat alguns que *a-* era la prep, altres no, i altres vacil·lant en l'anàlisi d'*əuïrə*. A Casac. algú de Ripoll li digué *səm pērə d uïrə* (1920), dada de poc valor perquè la gent popular del país més aviat diu el nom propi sol, i parlar de *St. Pere* ja revela informació poc popular, de font administrativa o eclesiàstica. En guies, nomenclàtors i treballs geogràfics recents, es troba escrit *Huire* (CATorras, *Pir. Cat.*) o *St. Pere d'Huire*, però en la nova ed. del nomenclàtor del CEC (Aedos) hem adoptat la bona grafia *Aüira*.

DOC. ANT. «parrochia Scti Petri de *Auüira*» any